

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

NEGYESEDIK SZÉKCIÓ

ERMÉNYI kontra MAGYARORSZÁG ÜGY

(22254/14. sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2016. november 22.

Az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdésében foglalt körülmények beálltával emelkedik jogerőre, és szerkesztői változtatáson eshet át.

Az Erményi kontra Magyarország ügyben

az Emberi Jogok Európai Bírósága (Negyedik Szekció) Tanácsként tartott ülésén, melynek tagjai voltak:

Vincent A. De Gaetano, *Elnök*,

Sajó András,

Nona Tsotsoria,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Egidijus Kūris,

Iulia Motoc,

Marko Bošnjak, *bírák*,

és Marialena Tsirli, a *Szekció hivatalvezetője*,

a 2016. október 11-i zárt ülésén lefolytatott tanácskozását követően

az utóbbi időpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy Magyarország ellen benyújtott kérelem, amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (az „Egyezmény”) 34. cikke alapján egy magyar állampolgár, Erményi Lajos (a „kérelmező”) 2012. június 20-án terjesztett a Bíróság elé. A kérelmet eredetileg a kérelmező több magyar bíróval együtt terjesztette elő a rájuk vonatkozó kötelező nyugdíjkorhatár csökkentése, valamint a kérelmezőnek a Legfelsőbb Bíróság alelnöki tisztségéből való elmozdítása tárgyában. 2014. március 19-én a Bíróság a kérelmezőnek az alelnöki megbízatása megszüntetésével kapcsolatos panaszát elkülönítette az eredeti kérelemtől, és külön kérelemként (22254/14. számon) nyilvántartásba vette. A jelen ügy tárgyát kizárólag az utóbbi panasz képezi.

2. A kérelmezőt Cech A., Budapesten praktizáló ügyvéd képviselte. A Magyar Kormányt (a „Kormány”) Tallódi Z. kormányképviselő, az Igazságügyi Minisztérium munkatársa képviselte.

3. A kérelmező 2015. január 6-án elhunyt. 2015. február 6-án örökösei, Koczka Éva (a kérelmező özvegye), valamint Erményi Kinga és Erményi Csaba (a kérelmező gyermekei) jelezték, hogy az elhunyt kérelmező nevében folytatni kívánják a Bíróság előtt folyó eljárást, és a korábbi ügyvéd képviseleti megbízását fenntartják.

4. A kérelmező kifogásolta a Legfelsőbb Bíróságon betöltött alelnöki (a továbbiakban: „alelnök”) megbízatása idő előtti, az Egyezményben foglalt jogok megsértésével történt megszüntetését.

5. 2014. május 21-én a kérelem közlésre került a Kormány felé.

A TÉNYÁLLÁS

I. AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

6. A kérelmező 1950-ben született és Budapesten él.

7. Miután 1978. január 1. óta volt bíró és 1994. március 1. óta volt a Legfelsőbb Bíróság tagja, 2009. november 15-én a köztársasági elnök – a Legfelsőbb Bíróság elnökének ajánlása alapján – hat évre kinevezte alelnökké.

8. A Legfelsőbb Bíróság elnökének mandátumát az Alaptörvény 2012. január 1-i hatálybalépését követően – reagálva az elnöknek a tervezett igazságszolgáltatási reformokkal kapcsolatos kritikus megszólalásaira és nyilvánosan kifejezett véleményére – idő előtt megszüntették (lásd *Baka kontra Magyarország* [GC], no. 20261/12, § 151, 2016. június 23.).

9. Ezen eseményekkel összefüggésben 2011. november 23-án a kérelmező alelnöki mandátumának megszüntetésére vonatkozó javaslatot terjesztettek az országgyűlés elé, amelyet 2011. november 28-án a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény („Bszi.”) 185. §-a formájában el is fogadtak (lásd a fent hivatkozott *Baka*, § 30). Ennek megfelelően 2012. január 1-jén a kérelmezőt – három évvel és tíz hónappal mandátumának lejártá előtt – elmozdították alelnöki tisztségéből. A Kúria (a Legfelsőbb Bíróság történelmi megnevezése, amelyet 2012-ben visszaállítottak) egyik Polgári Kollégiuma elnöki tisztségét azonban továbbra is betöltötte.

10. 2012. február 7-én a kérelmező alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybíróságra, amelyben megtámadta tisztségének megszüntetését. Az Alkotmánybíróság 3076/2013. (III. 27.) AB határozatában – amelyet nyolc szavazattal hét ellenében fogadtak el – elutasította az alkotmányjogi panaszt. Megállapította, hogy a kérelmező alelnöki megbízatásának idő előtti megszüntetése nem sértette meg az Alaptörvényt, mivel az igazságszolgáltatási rendszer teljes körű átszervezése és a Kúria elnökének feladatai és kompetenciái tekintetében bekövetkezett jelentős változások kellően igazolták a megszüntetést. Az Alkotmánybíróság megjegyezte, hogy a Kúria feladatai és kompetenciái kibővültek, különösen az önkormányzati rendeletek törvényességének felügyelete tekintetében (az Alkotmánybíróság ítéletének vonatkozó részeit lásd a fent hivatkozott *Baka* ügyben hozott ítélet 55. pontjában).

Hét bíró egyet nem értését fejezte ki az ítélettel kapcsolatban és úgy vélte, hogy az igazságszolgáltatási rendszer változásai, az új Kúria és a Kúria elnökének személye alapjaiban nem érintették az alelnöki tisztséget. A legmagasabb fokú bíróság szervezetén belül az alelnöki tisztség nem változott. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény szerint az alelnök csak a Legfelsőbb Bíróság igazgatási feladataival kapcsolatban járhatott el a Legfelsőbb Bíróság elnöke helyett, az elnök mint az Országos Igazságszolgáltatási Tanács elnöke feladataival kapcsolatban nem (lásd a fent hivatkozott *Baka*, § 56). A különvéleményt megfogalmazó bírák arra a következtetésre jutottak, hogy az igazságszolgáltatási rendszer átszervezése nem indokolta kellőképpen a kérelmező megbízatási időtartamának idő előtti megszüntetését; emellett gyengítette a hatalommegosztásra vonatkozó garanciákat, ellentétes volt a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával, továbbá megsértette a jogállamiság elvét és a jogorvoslathoz való jogot.

11. 2012. július 6-án a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló, 2011. évi CLXII. törvény 90. § ha) pontja szerinti kötelező nyugdíjkorhatár leszállításának következtében (lásd a fent hivatkozott *Baka*, § 52) a köztársasági elnök 2012. december 31-i hatállyal felmentesse a kérelmezőt bírói feladatainak ellátása alól.

12. Az Alkotmánybíróság 2012. július 16-án kelt, 33/2012. (VII.17.) AB határozatában alaptörvény-ellenesnek nyilvánította és ebből következően megsemmisítette a bírák kötelező nyugdíjkorhatárára vonatkozó rendelkezéseket (lásd a fent hivatkozott *Baka*, § 53). A határozat alapján a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 2013. március 21-i ítéletében megállapította, hogy a kérelmező bírói szolgálati jogviszonyának megszüntetése jogellenes volt, és visszahelyezte őt bírói tisztségébe – anélkül azonban, hogy helyreállította volna a Kúria egyik Polgári Kollégiumánál betöltött elnöki pozícióját.

13. Az Alkotmánybíróság 2012. július 16-án kelt határozatát követően a parlament egy módosított rendszert fogadott el a bírák kötelező nyugdíjkorhatárának csökkentése tekintetében, és különböző választási lehetőségeket biztosított azok számára, akiket az alaptörvény-ellenes jogi rendelkezés már érintett (lásd a fent hivatkozott *Baka* ügyben hozott ítélet 54. pontjában említett 2013. évi XX. törvényt). A kérelmező azt választotta, hogy nem kívánja reaktiválását, és bírói tisztségének megszüntetéséért összegszerű ellentételezést kapott.

II. A VONATKOZÓ NEMZETI JOGSZABÁLYOK ÉS GYAKORLAT, VALAMINT A NEMZETKÖZI ÉS EURÓPA TANÁCSI ANYAGOK

14. A bírói kar függetlenségére és a bírák elmozdításának korlátaira vonatkozó nemzeti jogszabályokat, valamint nemzetközi és Európa tanácsi anyagokat a fent hivatkozott *Baka* ügyben hozott ítélet 38., 41., 50., 51. és 72–87. pontja ismerteti.

15. A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló törvény 135. §-a, amelyet a *Baka*-ügyben nem idéztek, általánosan alkalmazandó szabályokat tartalmaz a bírák munkáltatóinak felelősségére vonatkozóan. A szóban forgó paragrafus a következőket mondja ki:

„(1) A munkáltató a bírónak a szolgálati viszonyával összefüggésben okozott kárért vétkességére tekintet nélkül, teljes mértékben felel...

(2) Mentesül a munkáltató a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt ... a működési körén kívül eső elháríthatatlan ok ... okozta.”

16. Idézve ezt a rendelkezést, a Kúria 2014. április 16-i ítéletében megállapítja, hogy egy elbocsátott és később állásába visszahelyezett bíró munkáltatója akkor is felel az elbocsátásból fakadó károkért, ha az elbocsátás a bírák kötelező nyugdíjkorhatárának csökkentésére vonatkozó új, szigorú szabályok értelmében kötelező volt.

Ennek az az indoka, hogy – az Alkotmánybíróság 2012. július 16-án kelt, 33/2012. (VII.17.) AB határozata alapján (lásd a fenti 12. pontot) – a bírónak a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló törvény alaptörvény-ellenes és megsemmisített 90. § ha) pontja alapján történt felmentése az említett törvény 135. §-a szerint jogellenesnek minősül (lásd a fenti 15. pontot). A Kúria álláspontja szerint, bár a szigorú jogszabály miatt a munkáltató általi jogellenes elbocsátás nem volt elkerülhető, ettől még a munkaviszony megszüntetése a munkáltató tevékenységi körébe tartozott, ez a tény pedig kizárja a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló törvény 135. § (2) bekezdésében foglalt kivétel alkalmazását. Tekintettel arra, hogy egy személy munka- vagy szakmai tevékenysége a személyiségének rendkívül fontos kifejeződése, a Kúria arra az álláspontra helyezkedett, hogy egy bíró jogellenes elbocsátása egyben a bíró – a Polgári törvénykönyv 75. §-a által védett – emberi méltóságának és személyiségi jogainak megsértése is. Ezen érvelés alapján a Kúria megerősítette az ítéletet, amelynek alapján a munkáltatónak 1 millió forintot (mintegy 3300 eurót (EUR)) kellett fizetnie az érintett bírónak nem vagyoni kártérítés címén.

A JOG

I. ELŐZETES KÉRDÉS

17. A Bíróság elöljáróban tudomásul veszi Erményi Lajos 2015. január 6-án bekövetkezett halálát és az örökösei, nevezetesen özvegye és gyermekei által kifejezett arra vonatkozó szándékot, hogy a kérelem tárgyában a Bíróság előtt az elhunyt helyébe lépjenek és folytassák az eljárást (lásd a fenti 3. pontot). A Bíróság ítélkezési gyakorlatával összhangban, továbbá tekintettel arra, hogy a jelen kérelem fontos általános érdekű kérdést érint, nevezetesen azt, hogy egy magasabb nemzeti bíróság alelnökének elbocsátása összhangban áll-e az Egyezményvel, a Bíróság megállapítja, hogy az örökösök jogosultak arra, hogy a kérelmező helyébe lépve folytassák a kérelemmel kapcsolatos eljárást (lásd például *mutatis mutandis*: *Karner kontra Ausztria*, no. 40016/98, §§ 25-26, ECHR 2003-IX; *Koryak kontra Oroszország*, no. 24677/10, §68, 2012. november 13.; és *Romankevich kontra Litvánia*, no. 25747/07, § 16, 2014. december 2.).

II. AZ EGYEZMÉNY 8. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

18. A kérelmező kifogásolta, hogy *ad hominem* jogszabályi intézkedéssel három évvel és tíz hónappal törvényes mandátumának lejártá előtt elbocsátották alelnöki tisztségéből. A 2012. június 20-i első kérelemben a kérelmező az Egyezmény 6., 13. és 14. cikkére, valamint az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkére hivatkozott, továbbá azt állította, hogy elbocsátása lerombolta a karrierjét és jó hírnevét, valamint társadalmi és szakmai kapcsolatait, és ezzel megfosztották mindazon előnyök békés élvezetétől, amelyek szolgálati ideje alatt jártak volna neki. Az érveit összegző beadványban, amelyet azt követően készített, hogy 2014. március 19-én elkülönítették a jelen panaszt az első kérelemtől (lásd a fenti 1. pontot), a kérelmező az Egyezmény 8. cikkére is hivatkozott és kimondottan azzal érvelt, hogy mandátumának megszüntetése sértette a magánélethez való jogát, a szakmai jellegű kapcsolatainak alakulását is beleértve.

19. A Bíróság emlékeztet arra, hogy mivel az ügy tényállásának jogi minősítése az ő hatáskörébe tartozik, sem a kérelmező, sem a kormány által megadott tényállás-minősítés nem köti őt. A *iura novit curia* elv értelmében a Bíróság például olyan cikkek vagy bekezdések alapján a saját indítványára született panaszokat is mérlegelt, amelyekre az előtte megjelent személyek nem hivatkoztak. A panasz minősítése nem pusztán a hivatkozott jogalap vagy a felhozott érvek, hanem a panaszban ismertetett tények alapján történik (*mutatis mutandis* lásd *Powell and Rayner kontra Egyesült Királyság*, ítélet kelte: 1990. február 21., Series A no. 172, § 29; *Guerra és társai kontra Olaszország*, ítélet kelte: 1998. február 19., Reports 1998-1, § 44; *Berktaş kontra Törökország*, no. 22493/93, §167, 2001. március 1.; *Eugenia Lazar kontra Románia*, no. 32146/05, §60, 2010. február 16.; és *Samachisa kontra Románia*, no. 57467/10, §43, 2015. július 16.). Figyelemmel a jelen kérelem tényállására, a Bíróság helyénvalónak tartja, ha a kérelmező panaszát egyedül az Egyezmény 8. cikkének szempontjából vizsgálják, amely – amennyiben releváns – a következőket mondja ki:

„1. Mindenkinek joga van arra, hogy magánéletét ... tiszteletben tartsák.

2. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.”

A. A felek előterjesztései

I. A Kormány

20. A Kormány előzetes kifogást emelt egyrészről a kérelmező áldozati státusának elvesztése, másrészről pedig amiatt, hogy nem merítette ki a hazai jogorvoslati lehetőségeket, amit az Egyezmény 35. cikke 1. bekezdése előír.

21. Ami az első kifogást illeti, a Kormány azzal érvelt, hogy a kérelmező panasza *ratione personae* nem összeegyeztethető az Egyezmény rendelkezéseivel, mivel azzal, hogy elfogadta az elbocsátásáért ajánlott összegű kárpótlást, elveszítette az Egyezmény 34. cikke szerinti értelemben vett áldozati státust.

22. Ami a második kifogást illeti, a Kormány arra hivatkozott, hogy a kérelmező nem merített ki minden rendelkezésre álló hazai jogorvoslati lehetőséget, nevezetesen a fenti 15. és 16. pontban említett kártérítési keresetet, ami az összegű kárpótlás folyósítása után fennmaradt követelése tekintetében is teljes körű kártalanítást nyújthatott volna neki.

23. Az ügy érdemi részével kapcsolatban a Kormány elismerte, hogy a kifogásolt intézkedések beavatkozásnak minősülnek a kérelmezőnek az Egyezmény 8. cikkében garantált jogaiba. Mindazonáltal azzal érvelt, hogy a beavatkozás törvényben meghatározott volt, és egy intézkedéssorozat részét képezte, amely a magyar nyugdíjrendszeren belüli bizonyos anomáliák felszámolására irányult – azzal a céllal, hogy méltányos, valamennyi köztisztviselői kategóriára egységesen vonatkozó rendszert hozzon létre. Rámutatott továbbá, hogy a beavatkozás szükséges volt az igazságszolgáltatási rendszer 2012-es teljes körű átszervezését követően, amely jelentősen módosította a Legfelsőbb Bíróság elnökének és elnökhelyettesének jogi helyzetét. A Kormány álláspontja szerint a beavatkozás nem volt aránytalan, figyelembe véve a 2013. évi XX. törvényben rögzített nagyvonalú kárpótlást (lásd a fenti 13. pontot).

2. A kérelmező

24. A kérelmező azzal érvelt, hogy figyelemmel arra, hogy panaszát az Alkotmánybíróság elé terjesztette, a hazai hatóságoknak megvolt a lehetőségük arra, hogy orvosolják az őt ért jogsérelmet. Így kellőképpen kimerítette a hazai jogorvoslati lehetőségeket, és nem volt köteles más jogi útra terelni az ügyet. Azt is kiemelte, hogy a Kúria fenti 16. pontban említett ítélete a bírói bírói tisztségéből való felmentését teljesen más kérdésnek minősítette, mint ami a jelen panasz tárgyát képezi.

Hasonlóképpen, a kérelmező által kapott összegű kárpótlás a bírói szolgálati jogviszonyának megszüntetésével függött össze, és ezt az összeget a kérelmező a bírák kötelező nyugdíjkorhatárára vonatkozó módosított szabályok szerint kapta. Ebből következően az, hogy megkapta az említett kárpótlást, nem foszthatta meg őt az áldozati státusától, amely egy másik beavatkozás, nevezetesen az alelnöki tisztségéből való elbocsátás miatt keletkezett.

25. A kérelmező álláspontja szerint az alelnöki mandátumát megszüntető jogszabályi intézkedés nem felelt meg sem az előreláthatóság és összeegyeztethetőség követelményének, sem a jogállamiság elvének. Emellett nem alapult törvényes célon, és nem volt szükséges egy demokratikus társadalomban. A kérelmező azzal érvelt, hogy a rá alkalmazott jogszabályi rendelkezés – bár jogalkotási aktus formájába öltöztették – valójában az elbocsátására

vonatkozó egyedi döntés volt. Arra is hivatkozott, hogy a két bírót, aki az alkotmányjogi panaszát elutasító alkotmánybíróvási határozat mellett szavazott, ki kellett volna zárni a határozathozatalból, mert mint korábbi parlamenti képviselők részt vettek a jogszabályi intézkedés előkészítésében az Alkotmánybíróság ellenőrzése alatt.

B. A Bíróság értékelése

1. Elfogadhatóság

26. A Bíróság elöljáróban fontosnak tartja megjegyezni, hogy különbség van a kérelmező alelnöki mandátuma megszüntetésének jogalapja (a Bszi. 185. § (1) bekezdése – a lásd a fenti 9. pontot, valamint a fent hivatkozott *Baka*-ügyben hozott ítélet 30. és 50. pontját) és aközött, hogy a kérelmezőt később – a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló törvény 90. § ha) pontja alapján – felmentették a bírói feladatok ellátása alól (lásd a fenti 11. pontot, valamint a fent hivatkozott *Baka*-ügyben hozott ítélet 52. pontját).

27. A Bíróság azt az álláspontot képviseli, hogy mind a jóvátételi rendszer (a Kormány által említett egyösszegű kárpótlást is ideértve – lásd a fenti 21. pontot), mind pedig a bíró munkáltatójának objektív felelőssége alapján állítólagosan jogorvoslatot nyújtó jogi út (a hivatkozást lásd a fenti 22. pontban) a bíráknak az életkoruk miatt az igazságszolgáltatásból való elbocsátásával függ össze, amit a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló törvény 90. § ha) pontja szerint hajtottak végre, mely rendelkezést később alaptörvény-ellenesnek és jogellenesnek minősítettek.

28. Ami a kérelmező alelnöki mandátumának megszüntetését – azaz a jelen ügyben a Bíróság előtt lévő kérdést – illeti, a Kormány nem igazolta, hogy a kérelmező által (hiába) előterjesztett alkotmányjogi panaszon kívül bármilyen jogorvoslat a kérelmező rendelkezésére állt volna, vagy megfosztotta volna őt az Egyezmény 34. cikke vonatkozásában az áldozati státustól. A Kormány nem mutatta be, hogy a hazai ítélkezési gyakorlat fényében, mely szerint a jogszabály által okozott kár nem alapoz meg polgári jogi felelősségi jogviszonyt a jogalkotó és az állítólagos sértett között (lásd *Vékony kontra Magyarország*, no. 65681/13, § 17, 2015. január 13.), hogyan lehetett volna sikeres egy kártérítési kereset a kérelmező elbocsátása alkotmányellenességének vagy jogellenességének előzetes megállapítása nélkül.

Ezért a Kormánynak a kérelmező áldozati státusának elvesztésével és a hazai jogorvoslati lehetőségek ki nem merítésével kapcsolatos előzetes kifogásait el kell utasítani.

29. A Bíróság megjegyzi, hogy a kérelem nem nyilvánvalóan megalapozatlan az Egyezmény 35. cikkének 3. bekezdés a) pontja szerinti értelemben. Továbbá megjegyzi, hogy semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatónak kell nyilvánítani.

2. Érdem

a) Történt-e beavatkozás?

30. Az Egyezmény 8. cikke értelmében vett „magánélet” fogalma felöleli az egyén más emberekkel való – akár szakmai vagy üzleti jellegű – kapcsolatok kialakításához és e kapcsolatok fejlesztéséhez való jogát. Ebből következően a 8. cikk védi az egyén személyiségfejlődéshez, valamint ahhoz való jogát, hogy embertársaival és a külvilággal kapcsolatokat alakítson ki és fejlessze ezeket a kapcsolatokat, amiből elvben a szakmai vagy üzleti jellegű kapcsolatokat sem zárja ki, mert a munkavégzési tevékenység az emberek

többségének fontos alkalmat biztosít kapcsolatok kialakítására a külvilággal (lásd *Oleksandr Volkov kontra Ukrajna*, no. 21722/11, § 165, ECHR 2013-1, további hivatkozásokkal). A szolgálatból való elbocsátást a Bíróság beavatkozásnak minősítette a magánélethez való jogba (lásd *Özpınar kontra Törökország*, no. 20999/04, §§ 43-48, 2010. október 19.).

31. A jelen ügyben a felek között nem képezte vita tárgyát, hogy a kérelmező alelnöki mandátumának megszüntetése beavatkozásnak minősül-e a magánélethez való jogába. A Bíróságnak nincs oka arra, hogy eltérő megállapításra jusson.

Ezért azt kell vizsgálni, hogy a beavatkozás a 8. cikk 2. bekezdése alapján indokolt volt-e.

b) Igazolt volt-e a beavatkozás?

i. Jogszerűség

32. A „törvényben meghatározott” kifejezés először is azt jelenti, hogy a kifogásolt intézkedésnek valamilyen alapjának kell lennie a nemzeti jogban. Másodszor, a szóban forgó jogszabály minőségére utal, azaz előírja, hogy a jogszabálynak hozzáférhetőnek kell lennie az érintett személy számára, akinek ezenfelül képesnek kell lennie előre látni a jogszabály rá vonatkozó következményeit, továbbá a jogszabálynak meg kell felelnie a jogállamiság elvének (lásd különösen *Kopp kontra Svájc*, 1998. március 25., § 55, Reports of Judgments and Decisions 1998-II). Ez utóbbi fogalom, amelyet az Egyezmény preambuluma kifejezetten említ és amely az Egyezmény valamennyi cikkének szerves részét képezi, előírja többek között, hogy minden beavatkozásnak elvben általánosan alkalmazandó jogi aktuson kell alapulnia (az Egyezmény 6. cikke 1. bekezdésével és 10. cikkével összefüggésben lásd a fent hivatkozott *Baka*-ítélet 117. és 154. pontját).

33. Bár a kérelmező azzal érvelt, hogy a mandátumát megszüntető rendelkezés személyre szabottsága sérti a jogállamiság elvének követelményeit (lásd a fenti 25. pontot), a Bíróság ennek ellenére abból a feltevésből indul ki, hogy a beavatkozás a 8. cikk 2. bekezdése vonatkozásában „törvényben meghatározott” volt, a kifogásolt beavatkozás pedig más okból sérti a 8. cikket.

ii. Törvényes cél

34. A Bíróság emlékeztet arra, hogy az egyénnek a magánélet védelméhez való joga alóli kivételek felsorolása, amit a 8. cikk 2. bekezdése is rögzít, kimerítő felsorolás, és a kivételek meghatározását szűken kell értelmezni. Ahhoz, hogy e jog korlátozása összhangban álljon az Egyezménnyel, a korlátozásnak olyan célt kell szolgálnia, ami a szóban forgó rendelkezésben felsorolt valamelyik célhoz köthető (*Parrillo kontra Olaszország* [GC], no. 46470/11, § 163, ECHR 2015).

35. A Kormány rámutatott, hogy a kérelmező bírói jogállása megszüntetésének az volt a célja, hogy a magyar nyugdíjrendszer bizonyos anomáliáit megszüntessék – ez pedig olyan megfontolás, ami nyilvánvalóan „az ország gazdasági jólétének” védelméhez köthető (lásd a fenti 23. pontot). A Bíróság mindazonáltal emlékeztet arra, hogy a beavatkozás, aminek vizsgálatára a jelen ügyben felkérték, a kérelmező alelnöki pozíciójából való elmozdítása, nem pedig összességében a bírói feladatai alóli felmentése.

A kérelmező alelnöki mandátumának megszüntetésével kapcsolatban a Kormány egyedül az igazságszolgáltatási rendszer teljes körű átszervezésére hivatkozott, ami állítólagosan

elkerülhetetlenné tette a kifogásolt intézkedést. Nem tudott azonban kapcsolatot kimutatni a kérelmező pozíciójából való elbocsátása és a 8. cikk 2. bekezdésében taxatív felsorolt célok között.

36. Ezenkívül a Bíróság már megállapította, hogy a legfelső igazságszolgáltatási testület hatáskörében bekövetkezett állítólagos változások nem voltak annyira alapvető jellegűek, hogy az elnöki mandátum idő előtti megszüntetésének alapjául szolgáltak vagy szolgálhattak volna (lásd a fent hivatkozott *Baka*, § 150). Ugyanez szükségképpen igaz a jelen ügyben a kérelmezőre vonatkozóan is, akinek elbocsátása egyenes következménye volt a Legfelsőbb Bíróság elnöke elbocsátásának (lásd az Alkotmánybíróság 2012. július 16-i, 33/2012. (VII. 17.) AB határozatának 43. és 44. pontját, amit a fent hivatkozott *Baka*-ügyben hozott ítélet 55. pontja is idéz).

37. Ebből következően a Bíróság nem tudja elfogadni, hogy a kifogásolt beavatkozás a 8. cikk 2. bekezdésében felsorolt bármelyik törvényes célt mozdította volna elő.

38. Amennyiben bizonyítást nyer, hogy a beavatkozás nem szolgált „törvényes célt”, nem feltétlenül kell vizsgálni, hogy „egy demokratikus társadalomban szükséges” volt-e (lásd például és *mutatis mutandis: Khuzhin és társai kontra Oroszország*, no. 13470/02, §§ 117-118, 2008. október 23.).

Ugyanígy a Bíróság a kérelmező azon megfogalmazott azon vád vizsgálatát sem tartja szükségesnek, hogy egyes bírák jogellenesen vettek-e részt a jelen ügy alkotmánybíróági elbírálásában (lásd a fenti 25. pontot).

iii. Következtetés

39. A fenti megfontolások elegendőek ahhoz, hogy a Bíróság megállapítsa, a kérelmező Legfelsőbb Bírósági alelnöki mandátumának megszüntetése nem felelt meg az Egyezmény 8. cikke 2. bekezdésében foglalt követelményeknek.

40. Ebből következően az Egyezmény 8. cikkét megsértették.

III. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

41. Az Egyezmény 41. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. A kár

42. A kérelmező állítása szerint alelnöki mandátumának idő előtti megszüntetése következtében elveszítette a fizetését és a szóban forgó tisztséghez kapcsolódó egyéb juttatásokat. Vagyoni kártérítés iránti követelésére vonatkozóan a kérelmező részletes számítást nyújtott be; kártérítési követelésének összege 106 900 EUR (euró).

43. A kérelmező azt is állította, hogy mandátumának idő előtti megszüntetési miatt szakmai karrierje és hírneve kárt szenvedett, őt pedig komoly frusztráció érte. Nem vagyoni kára tekintetében 90 000 EUR összegű igazságos elégtételt kért.

44. A Kormány túlzónak találta ezen igényeket.

45. Anélkül, hogy találgatásokba bocsátkozna a fizetés és a juttatások pontos összegével kapcsolatban, amit a kérelmező kapott volna, ha az Egyezmény megsértése nem következett volna be és ő a hivatali idejének végéig megmaradhatott volna a Legfelsőbb Bíróság alelnökének posztján, a Bíróság megjegyzi, hogy a kérelmezőt vagyoni kár érte. Azon álláspontját is közli, hogy a kérelmezőt szükségképpen nem vagyoni kár is érte, amelynek orvoslására nem elegendő, hogy ez az ítélet kimondja az Egyezmény megsértését. A kár méltányos értékelését követően, valamint a rendelkezésére álló valamennyi információ fényében a Bíróság indokoltnak tartja összesen 20 000 EUR összeg plusz az ezen összeg után fizetendő adók megítélését a kérelmező javára az őt ért összes kárért (lásd *mutatis mutandis* a fent hivatkozott *Baka*, § 191).

B. Költségek és kiadások

46. A kérelmező további 11 315 EUR összeget követelt a Bíróság előtt felmerült költségek és kiadások megtérítésére. Ez az összeg a kérelmező ügyvédje által kiszámlázandó 51 óra jogi munkának (óránként 190 EUR munkadíjjal számolva), valamint 25 óra jogi előkészítő munkának (óránként 65 EUR munkadíjjal számolva) felel meg.

47. A Kormány vitatta ezt a követelést.

48. A Bíróság esetjoga alapján a kérelmezők a költségekre és kiadásokra annyiban jogosultak, amennyiben azok ténylegesen és szükségszerűen felmerültek és összekszerűségükben ésszerűek. A jelen ügyben a Bíróság – figyelembe véve a birtokában lévő dokumentumokat és a fenti kritériumokat – 5 000 EUR megítélését tartja indokoltnak bírósági kiadások címén.

C. Késedelmi kamat

49. A Bíróság helyénvalónak találja, hogy a késedelmi kamat-láb az Európai Központi Bank marginális hitelkamatlábának 3,00 százalékponttal megnövelt értéke legyen.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG

1. Egyhangúlag *megállapítja*, hogy Erményi Lajos örökösei jogosultak arra, hogy a kérelmező helyébe lépve folytassák a jelen eljárást;

2. többségi határozattal *elfogadhatónak* nyilvánítja a kérelmet;

3. Hat szavazattal – egy ellenszavazat mellett – *megállapítja*, hogy az Egyezmény 8. cikkét megsértették;

4. *Megállapítja* hat szavazattal egy ellenében,

a) hogy az alperes Államnak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, a kérelmező örökösei számára (lásd a fenti 3. pontot) az alperes Állam nemzeti valutájában a teljesítéskori átváltási árfolyam alkalmazásával meg kell fizetnie:

i. vagyoni és nem vagyoni kár tekintetében 20 000 EUR-t (azaz húszezer eurót), továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét;

ii. a kérelmező örökösei számára költségek és kiadások tekintetében együttesen 5 000 (azaz ötezer) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét;

b) hogy a fent említett három hónap eltetével a teljesítés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális hitelkamatlábát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összegek után;

5. Egyhangúlag *elutasítja* a kérelmező igazságos elégtétellel kapcsolatos további igényét.

Készült angol nyelven, írásbeli kihirdetésre került 2016. november 22-én, a Bíróság Eljárási Szabályzata 77. cikk 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

Marialena Tsirli s. k.,
a Szekció Hivatalvezetője

Vincent A. De Gaetano s. k.,
Elnök

Az Egyezmény 45. cikke 2. bekezdésében és a Bíróság eljárási szabályzata 74 cikke 2. szabályában foglaltakkal összhangban, Küris bíró csatolta különvéleményét az ítélethez.

V.D.G.

M.T.

KÜRIS BÍRÓ KÜLÖNVÉLEMÉNYE

1. Számos módja van annak, hogy a jog hogyan idegenedhet el azoktól, akiknek az uralma alatt kell élniük. Az egyik, amikor egy jogi rendelkezést önkényesen értelmeznek és ellentétesen alkalmaznak ahhoz képest, amit a rendelkezés tétélesen kimond, vagy olyan kiterjesztően alkalmaznak, hogy a határai elmosódnak, a tartalma pedig felhígul. Ez az ítélet az említett felhígulás kiváló példája. Az ítéletben az Egyezmény 8. cikkét olyan tágan értelmezik, hogy abba szinte bármi belefér, így az életnek olyan területei is, amelyek eddig hagyományosan kizárólag vagy legalábbis elsődlegesen a közszférához tartoztak. A 8. cikk a magánélet védelmére irányul. Ugyanakkor ezen ítélet és a Bíróság más ítéletei eredményeként, amelyekben alkalmazhatóságát jelentősen kiterjesztették, úgy tűnik, a 8. cikk már mindent felölel, mert a „magánélet” fogalma önmagában is mindenre kiterjed.

2. A 8. cikk kimondja:

„1. Mindenkinnek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák.

2. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.”

3. Az ítélet 19. pontja, ahol a 8. cikket idézik, találékonysan hagyja ki a „család”, „lakás” és „levelezés” elemeket mint az ügy szempontjából lényegtelen tényezőket, és a 8. cikk első bekezdésében foglalt rendelkezést – amelynek alapján a kérelmező ügyét közölték a felekkel – egyetlen elemre, a „magánélet tiszteletben tartására” redukálja. Így a „magánélet” fogalma – úgy tűnik – nem feltétlenül és/vagy nem mindig kapcsolódik a „családhoz”, a „lakáshoz” vagy a „levelezéshez”, és ebben az értelemben valamiféle önálló tartalommal rendelkezik. Egyetértek a többséggel abban, hogy a „magánélet” fogalma elvben a „családnál”, a „lakásnál” és a „levelezésnél” sokkal többet ölel fel. Egyáltalán nem értek viszont egyet a jelen ítélet alapjául szolgáló megközelítéssel, miszerint a „magánélet tiszteletben tartásához való jog” olyan messzire kiterjed, hogy magában foglalja az egyén ahhoz való jogát, hogy ne bocsássák el – a 8. cikk második bekezdésében meghatározott garanciák nélkül – olyan tisztségből, mint amilyen például a Legfelsőbb Bíróság alelnöki posztja. Számomra nagyon nehezen elfogadható, hogy egy ilyen közhivatal betöltése (legalábbis a megbízási időtartam lejártáig) a magánszférába tartozzon. Ezért nem tudtam együtt szavazni a többséggel a 8. cikk megsértésének kérdésében.

4. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy Erményi úr posztjáról való elmozdítása jogszerű volt vagy törvényes célt szolgált. A *Baka kontra Magyarország* ügyben ([GC], no. 20261/12, ECHR 2016) sok minden feltárult a magyar igazságszolgáltatási rendszer 2011–2012-es átszervezésének (finoman fogalmazva) kétséges jogszerűségével kapcsolatban, beleértve a bírák, valamint a Legfelsőbb Bíróságon (amit új néven (Kúria) átszerveztek) és más bíróságokon vezető bírói posztot betöltő személyek megbízatásának – többek között *ad hominem* jogszabályi intézkedésekkel történő – idő előtti megszüntetését. Ezt az értékelést nem szükséges e helyütt megismételni.

Az a tény ugyanakkor, hogy a „kifogásolt beavatkozás” nem „a 8. cikk 2. bekezdésében felsorolt törvényes célokat mozdította elő” (lásd az ítélet 37. pontját), amit talán nem is lehet

vitatni, önmagában még nem jelenti azt, hogy konkrétan a kérelmező 8. cikk szerinti jogát sértette meg. Valójában a „kifogásolt beavatkozásra” (kiemelés tőlem) az Egyezmény 6., 13. és 14. cikke, valamint az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikke vonatkozott (lásd a 18. pontot). Ez mindaddig így volt, amíg a Bíróság át nem minősítette a kérelmező panaszát – már az ügynek a felekkel történt közlésekor.

5. Maga a kérelmező *nem hivatkozott a 8. cikkre*. A 8. cikket a Bíróság hozta fel. A Kamara a 18. pontban jogosan említi, hogy a kérelmező eredetileg más cikkekre hivatkozott (lásd a 4. pontot fentebb), de azt is, hogy a kérelmező „*azt állította, hogy elbocsátása lerombolta a karrierjét és jó hírnevét, valamint társadalmi és szakmai kapcsolatait*”. A Kamara azt is megemlíti, hogy „*miután ... elkülönítették a jelen panaszt az első kérelemtől*”, a kérelmező „*szintén hivatkozott az Egyezmény 8. cikkére és kimondottan azzal érvelt, hogy mandátumának megszüntetése sértette a magánélethez való jogát, a szakmai jellegű kapcsolatainak alakulását is beleértve*” (uo.). Amit a Kamara *nem* mond ki, az az, hogy a kérelmező *nemcsak azt követően* „*hivatkozott szintén a 8. cikkre*”, hogy „*elkülönítették a jelen panaszt az első kérelemtől*”, hanem a panasznak az alperes Kormánnyal (és a kérelmezővel) való *közlése során* a Bíróság is felhozta a 8. cikket, hiszen a közlés nem a kérelmező által eredetileg hivatkozott cikke, hanem a 8. cikk alapján történt – pontosan fogalmazva, a 8. cikk első bekezdése alapján. A kérelmező „*szintén hivatkozott a 8. cikkre*”, *mivel* a szóban forgó cikket a Bíróság már felhozta.

Így tehát éppen hogy *ez a Bíróság* küldött olyan üzenetet a kérelmezőnek, hogy ezt az ügyet „*egyedül*” a 8. cikk alapján kell vizsgálni, nem pedig a kérelmező által eredetileg hivatkozott cikke alapján. Furcsa lett volna, ha a kérelmező – miután ilyen üzenetet kapott a Bíróságtól – még mindig azt követelte volna, hogy kérelmét az említett többi cikk alapján vizsgálják, hiszen a Bíróság már átminősítette ezeket a – „rossz” cikke alapján előterjesztett – panaszokat. Nem kevésbé furcsa lett volna, ha a kérelmező vitatta volna az ügy 8. cikk alapján történő vizsgálatát, amikor a Bíróság megfogalmazta azon álláspontját, hogy az ügyre a 8. cikket kell alkalmazni.

Talán csodálkozhatunk azon, hogy a magyar Kormány nem érvelt azzal, hogy a 8. cikk nem alkalmazandó a kérelmező *e konkrét panaszára* – ellentétben másik panaszával, amely a kérelmező (és a társkérelmezők) bírói megbízatásának megszüntetésére vonatkozott, és amelyből a jelen panaszt elkülönítették. Legyünk realisták! Egy ilyen hipotetikus állításnak aligha lett volna értelme, hiszen a Bíróság *a priori* jelezte, hogy a 8. cikk alkalmazhatóságának kérdése elvi alapon el van döntve. *Roma locuta, causa finita est.* („Róma szólt, a vitatott kérdés le van zárva.”)

6. Mindennek fényében a Kamara alábbi következtetése (a 31. pontban) az egész dolgot kiforgatja:

„A jelen ügyben a felek között nem képezte vita tárgyát, hogy a kérelmező alelnöki mandátumának megszüntetése beavatkozásnak minősül-e a magánélethez való jogába. A Bíróságnak nincs oka arra, hogy eltérő megállapításra jusson.”

Az ilyen érvelést hívják *ferdítésnek*! A fenti 5. pontban megfogalmazott ténybeli összefüggésbe helyezve ez a „következtetés” – úgy tűnik – azt mondja ki, hogy a Bíróság nem lát okot arra, hogy a felekkel ellentétes megállapításra jusson, akik korábban nem láttak okot arra, hogy a Bírósággal ellentétesen vélekedjenek, amely még korábban a kérelmező álláspontjától eltérő álláspontra helyezkedett, és átminősítette a kérelmező első panaszát. Más

szóval a Bíróság nem lát okot arra, hogy más megállapításra jusson, mint amit ő maga állapított meg és iránymutatásként a felekre kényszerített.

7. A kérelmező első panasza átminősítésének, azaz „kizárólagosan” a 8. cikk hatálya alá helyezésének alátámasztására a Kamara kimondja, hogy a Bíróságot – lévén ő „az ügy tényállásának jogi minősítésére illetékes testület” – „sem a kérelmező, sem a kormány által megadott tényállás-minősítés nem köti”, és „a *iura novit curia* elv értelmében olyan cikkek vagy bekezdések alapján a saját indítványára született panaszokat is mérlegelhet, amelyekre az előtte megjelent személyek nem hivatkoztak”, mivel „a panasz minősítése nem pusztán a hivatkozott jogalap vagy a felhozott érvek, hanem a panaszban ismertetett tények alapján történik”. Ennek kimondása után a Kamara továbbmegy és megállapítja, hogy „figyelemmel a jelen kérelem tényállására, a Bíróság helyénvalónak tartja, ha a kérelmező panaszát egyedül az Egyezmény 8. cikkének szempontjából vizsgálják” (lásd az ítélet 19. pontját).

Ez nem igazán magyarázza meg a helyzetet. Mindezen érvek összessége csupán a *magister dixit* tézis terjengős parafrázisát alkotják. De hát senki nem vitatja, hogy a Bíróság „az ügy tényállásának jogi minősítésére illetékes testület”. Senki nem vonja kétségbe a *iura novit curia* elvét. Az is igaz, hogy a Bíróságot „sem a kérelmező, sem a kormány által megadott tényállás-minősítés nem köti”. Nem kevésbé igaz az is, hogy „a panasz minősítése nem pusztán a hivatkozott jogalap vagy a felhozott érvek, hanem a panaszban ismertetett tények alapján történik”. És akkor mi van? Mindezen általános tételekből egyáltalán nem következik, a kérelmező *e konkrét ügyben* előterjesztett panaszát kifejezetten „a 8. cikk szempontjából” kell vizsgálni, és az sem, hogy „kizárólag” ebből a szempontból kell vizsgálni.

8. Hasonlóképpen, miközben egyetértek a többséggel abban, hogy a kérelmező Legfelsőbb Bírósági alelnöki mandátumának megszüntetése nem szolgált törvényes célt (37. pont), nem tudok egyetérteni azzal, hogy önmagában ennek alapján nem állapítható meg, hogy éppen a 8. cikket sértették meg (lásd az ítélet 39–40. pontját; lásd a 4. pontot fentebb).

9. A 8. cikknek a kérelmező *jelen panaszára* való alkalmazása erőltetett. A korábbi ítélkezési gyakorlatból mechanikusan és kritikátlanul átvett (az ítélet 30. pontjába beemelt) alábbi elvi kijelentésen alapszik:

„Az Egyezmény 8. cikke értelmében vett „magánélet” fogalma felöleli az egyén más emberekkel való – akár szakmai vagy üzleti jellegű – kapcsolatok kialakításához és e kapcsolatok fejlesztéséhez való jogát. Ebből következően a 8. cikk védi az egyén személyiségfejlődéshez, valamint ahhoz való jogát, hogy embertársaival és a külvilággal kapcsolatokat alakítson ki és fejlessze ezeket a kapcsolatokat, amiből elvben a szakmai vagy üzleti jellegű kapcsolatokat sem zárja ki, mert a munkavégzési tevékenység az emberek többségének fontos alkalmat biztosít kapcsolat kialakítására a külvilággal (lásd *Oleksandr Volkov kontra Ukrajna*, no. 21722/11, § 165, ECHR 2013-1, további hivatkozásokkal). A szolgálatból való elbocsátást a Bíróság beavatkozásnak minősítette a magánélethez való jogba (lásd *Özpınar kontra Törökország*, no. 20999/04, §§ 43-48, 19. 2010. október 19.).

Így a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint „a 8. cikk ... *elvben* a szakmai vagy üzleti jellegű kapcsolatokat *sem zárja ki*, mert a munkavégzési tevékenység az emberek *többségének fontos alkalmat biztosít* kapcsolat kialakítására a külvilággal” (kiemelés tőlem). Ez nagyon általános kijelentés – és óvatos is, hiszen bizonyos körülmények között, amelyeket meg kell határozni, megengedi a 8. cikkre való hivatkozást, de nem megy bele abba, hogy bármilyen ténybeli körülmények esetén – függetlenül attól, hogy melyek ezek – a 8. cikk válogatás nélkül alkalmazható legyen. E nagyon általános, elvi rendelkezés nem mechanikus, nem formális – azaz nem vakon dogmatikus – alkalmazása megkövetelné, hogy ami „elvben nem kizárt” és ennél fogva közelebb állhat a kivételhez, ne alakuljon át automatikusan szabállyá,

azaz amikor valakinek megszüntetik a munkaviszonyát vagy más hivatalos tisztségéből – ami a dolog természetéből adódóan közmegbízatásnak számít – felmentenek, nem szólva arról, hogy a főfoglalkozásához képest „plusz” funkciójától megfosztanak, ez mindenképpen a szóban forgó személy magánéletébe való beavatkozásnak minősül. A jelen ügyben a nevezett elvi rendelkezés tisztességes és gondos alkalmazása érdekében a nevezett elvi rendelkezés megkövetelte volna, hogy a Bíróság (minimumkövetelményként) megvizsgálja, hogy a kérelmező valóban az előzőekben felsorolt „többséghez” tartozott-e, akinek a „külvilággal való kapcsolata” „fontos alkalmat” biztosított arra, hogy mint a Legfelsőbb Bíróság alelnöki tisztségét betöltő bíró fejlessze kapcsolatait, és e tisztségből való elmozdítása „jelentősen” csökkentette a lehetőségét e kapcsolatok fejlesztésére.

10. Nem hiszem, hogy a kérelmező „külvilággal való kapcsolata”, társadalmi élete vagy akár szakmai kapcsolatai ilyen mértékben függjenek a szóban forgó tisztségtől, ami bírói szolgálati jogviszonyához és a Legfelsőbb Bíróságon meglévő bírói jogállásához képest csak egy további funkció volt. A kérelmező bírói megbízatásának megszűnése egy másik kérdés; azzal érvelni, hogy e tekintetben nem történt jogellenes beavatkozás a kérelmező 8. cikk szerinti jogaiba, ellentmondana a Bíróság teljesen egyértelmű ítélkezési gyakorlatának, amit az *Oleksandr Volkov kontra Ukrajna* ügyben (lásd a 9. pontot fentebb) is rögzített. E kérelmező esetében azonban a szóban forgó kérdést (a bírói szolgálatból való elbocsátást) nemzeti szinten rendezték (lásd az ítélet 11. pontját). Ami a kérelmező Legfelsőbb Bírósági alelnöki mandátumának megszüntetését illeti, ez az elbocsátás bizonyos nemkívánatos következményekkel járhatott és minden bizonnyal járt is a többi bíróval, más jogi szakemberekkel és más állami tisztviselőkkel való kapcsolatában, sőt talán más személyekkel fennálló kapcsolatában is, de nem tudom elképzelni, hogy ezek a fejlemények valóban, illetve erőteljesen behatoltak volna a kérelmező magánéletébe – természetesen akkor, ha a „magán” valami alapvetően eltérőt jelent a „köztől” (még akkor is, ha az előbbi nem mindig különül el az utóbbtól). A legfontosabb az, hogy maga a kérelmező sem gondolta így. És igaza volt: a személy magánélete valóban nagyon szegényes, törekeny és szomorú lenne, ha a „külvilággal való kapcsolata” főként vagy jelentős mértékben attól függne, hogy betölt-e egy bizonyos hivatalos pozíciót az adminisztráción belül, függetlenül attól, hogy a szóban forgó adminisztráció melyik hatalmi ághoz tartozik. Legyen szabad még egyszer megismételnem: a kérelmező (és vele együtt a társkérelmezők) eredetileg nem hivatkoztak a 8. cikkre. A kérelmező mindaddig nem hozta fel a 8. cikket, amíg ez a Bíróság – az ügy közlésének szakaszában – választási lehetőség elé nem állította: vagy a 8. cikk alapján vizsgálják az ügyét, vagy sehogy.

Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy a kérelmezőnek (és másik huszonhat személynek) az első kérelemben szereplő állítását, „hogy elbocsátása lerombolta ... a jó hírnevét, valamint társadalmi és szakmai kapcsolatait”, mely állításra a Kamara hivatkozik (lásd a fenti 5. pontot), két körülmény fényében kell értelmezni. Az első az, hogy az említett „elbocsátás” nemcsak a kérelmezőnek a Legfelsőbb Bíróság alelnöki posztjáról való menesztését jelentette, hanem a bírói szolgálat alóli felmentését is (azaz a nevezett bíróságon betöltött bírói tisztségéből való felmentését); a Bíróság csak később különítette el a kérelmezőnek a két „elbocsátásra” vonatkozó két panaszát. A második körülmény, amit figyelembe kell venni, az, hogy ezt az állítást valójában nemcsak a kérelmező tette, hanem nem kevesebb, mint huszonhat társkérelmező együttes állítása volt, akik közül csak néhányan töltöttek be – bírói funkciójukon felül – bírósági elnöki, alelnöki, illetve kollégiumvezetői vagy -vezetőhelyettesi posztot.

11. Az ítélet megpróbálja azt a benyomást kelteni, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatának logikus folyománya, ahogyan ezt az *Oleksandr Volkov kontra Ukrajna* és a *Baka kontra Magyarország* ügyben hozott, fent hivatkozott ítéletek is megállapítják. De nem így van. Alapvető, döntő jelentőségű különbségek vannak az említett két ügy és a jelen ügy között. Először is a *Baka* ügy nem a 8. cikkel kapcsolatos ügy volt. A *Baka* ügyben megállapított jogsértés esetében a 6. cikk 1. bekezdését és a 10. cikket sértették meg, nem a 8. cikket. Az *Oleksandr Volkov* ügyben pedig, amelyben valóban a 8. cikk megsértését állapították meg (a 6. cikk 1. bekezdésének számos vonatkozásban történt megsértése mellett), a kérelmezőt a Legfelsőbb Bíróságon betöltött bírói tisztségéből bocsátották el (és csak *per extentionem* az említett bíróság Katonai Kamarájának elnöki posztjáról, mely funkciót az ügyben hozott egész ítéletben csupán egyszer említik meg érintőlegesen) (lásd a fent hivatkozott *Oleksandr Volkov*, § 11). (A fenti 9. pontban említett *Özpınar kontra Törökország* ügyben, ahol – önállóan és a 13. cikkel együtt értelmezve is – megállapították a 8. cikk megsértését, szintén egy „egyszerű” bíróról van szó.) Akárhogy is nézzük, a két ügy – az *Oleksandr Volkov* és a *Baka* ügy – még együttesen sem (sőt, együttesen nézve még úgysem) sugallja, hogy a kérelmező Legfelsőbb Bíróságon betöltött alelnöki posztjának idő előtti megszüntetése, ami a jelen ügyben megelőzte a kérelmező bírói szolgálat alóli felmentését, beavatkozást jelentett a kérelmező 8. cikk szerinti jogaiba.

12. Ismét csak hangsúlyoznom kell, hogy ebben a kérdésben a többséggel való egyet nem értésem semmiképpen sem mossa tisztára a magyar igazságszolgáltatási rendszer 2011-2012-es kifogásolt átszervezését, beleértve az *ad hominem* jogszabályi intézkedéseket, amelyek egy bíró megbízatása és/vagy bizonyos kapcsolódó posztok idő előtti megszüntetésére irányultak (lásd még a fenti 4. pontot). Ha azonban az Egyezményt a szóban forgó elbocsátással sértették meg, akkor semmiképpen sem a 8. cikket sértették meg, hanem az Egyezmény más rendelkezését/rendelkezéseit. De a Bíróság kezdettől fogva, már az ügy közlésekor is elutasította annak lehetőségét, hogy az ügyet egy más nézőpontból – többek között a kérelmező által először hivatkozott cikkek szempontjából – vizsgálja.

13. Elképesztőnek tartom, hogy a jelen ügyben hozott ítélethez hasonló ítéletek nyomán a 8. cikkel kapcsolatos kockázatok köre egyre inkább felhígul (ha ez a hígulás már be nem következett). Az idő- és helymegtakarítás érdekében e véleményben nem közlök példákat olyan ügyekre (sajnos számos példa létezik), ahol a „magánélet” fogalmának határát annyira kiterjesztették, hogy (ahogyan a fenti 1. pontban már rámutattam) már csaknem mindent felölel, sok olyan dolgot is beleértve, amelyek jellegüknél fogva a közszférába tartoznak, és csak távolról függnék össze a magánélettel. (Kétségtelen, hogy egy ezzel ellentétes tendencia is létezik a Bíróság ítélkezési gyakorlatában, nevezetesen ott, ahol a 8. cikk által hatékonyan védelt személyiségi jogokat veszik semmibe a média 10. cikk szerinti jogaival szemben, de ennek tárgyalása egy teljesen más témát is behozna az ügybe; lásd a *Fürst-Pfeifer kontra Ausztria* (nos. 33677/10 and 52340/10, 2016. május 17.) és a *Ziembiriski kontra Lengyelország* ügyekben (no. 2) (no. 1799/07, 2016. július 5.) Wojtyczek bíróval együtt megfogalmazott különvéleményemet).

14. A magánélethez való jognak a 8. cikk által védett jog és érték szempontjából történő vizsgálatát mint perspektívát vissza kell állítani a természetes szögbe. Grafikusan ábrázolva a 8-at valóban

8-nak,

nem pedig – ahogyan ez ügyben egyre inkább tapasztalható – a végtelen jelének:

∞-nek kell látni.

15. Ez az ügy megérdemli, hogy a Bíróság Nagykamara felülvizsgálja. Az Egyezmény 30. cikkében meghatározott mindkét kritériumnak megfelel: (i) az Egyezmény értelmezése tekintetében lényeges kérdés merül fel; és (ii) a kérdésnek a Kamara általi megítélése ellentétes a Bíróság ítélkezési gyakorlatával. Ha a felülvizsgálatra nem kerül sor, ez az ítélet bekerül az Egyezmény tekintetében irányadó, jogtudományi szempontból érvényes ítéletek közé, és jövőbeli ügyekben hivatkoznak majd rá és követni fogják. Igen, valóban fennáll annak a veszélye, hogy válogatás nélkül, mechanikusan kövessék ezt az ítéletet, mint ahogy maga az ítélet is egy bizonyos elvi rendelkezés válogatás nélküli, mechanikus alkalmazásán alapszik (lásd a 9. pontot fentebb).

Egy ilyen fejlemény lehetséges következményeivel kapcsolatban nem bocsátkozom találgatásokba. Van azonban egy kimenetel, ami igencsak kiszámítható. Ez a „magánélet” fogalmának banálissá tétele, mégpedig olyan mértékben, hogy a tagállami hatóságoknak az egyénnel mint munkaerő-piaci szereplővel vagy egy szakma vagy más *hivatalos* funkció gyakorlására jogosult személlyel szemben foganatosított *jóformán bármilyen* cselekménye beavatkozásként értékelhető az adott személy – 8. cikk által védett – *magánélethez* való jogába.

Azzal, hogy a Kormány kéri (és szeretném remélni, hogy kérni fogja) az ügy Nagykamara elé utalását, nemcsak – és nem is elsődlegesen – a „saját” ügyének tenne szolgálatot, hanem a Bíróság ítélkezési gyakorlatának messze ható fejlődését is elősegítené. Másrészt viszont, mivel a Kormány már elfogadta – jöllehet a Bíróságnak a kérelem közlésekor tett ellentmondást nem tűrő javaslatára (lásd az 5. pontot fentebb) –, hogy a 8. cikk alkalmazandó a kérelmező Legfelsőbb Bíróság alelnöki posztjáról való elbocsátására, ha a Kormány az ügy áthelyezését kéri, meglehetősen találékonynak kell lennie.

Ennek ellenére nem vagyok különösebben optimista azzal kapcsolatban, hogy a Kormány megpróbálkozik-e ezzel. Ha nem, mindannyiunknak olyan ítélkezési gyakorlattal kell együtt élnünk, amely – legalábbis addig, míg más ügyek végül eljutnak a Nagykamaráig, és az ottani összetételű Bíróság felülvizsgálja a jelen ügyben megállapított doktrínát – keveri a „magánélet” fogalmát a „nyilvános” fogalmával. A két fogalom (további) összemosása valójában idegen attól, ahogyan a legtöbb ember eddig rájuk tekintett, a legtöbben ugyanis természetes módon „érzik” az alapvető különbséget a két fogalom között és azt, hogy (még akkor is, ha „elvben” nem zárhatók ki azok a helyzetek, amikor a két fogalom egybeesik) a „magánélet” és a „nyilvános” fogalmának csak egymással szembeállítva van értelme, azaz a „nyilvános” azért (és addig) „nyilvános”, mert (és ameddig) nem „magán”, a „magán” pedig azért (és addig) „magánjellegű”, mert (és ameddig) nem „nyilvános”. Az ilyen ítélkezési gyakorlat, ami a „hibás jogi gondolkodásnak” nevezett jelenség eredménye, újólág megerősítené a Bíróság hozzáállását, amellyel militánsan elutasít bizonyos mögöttes, jogi szövegekben – köztük az Egyezményekben – történő szóhasználatra vonatkozó konvenciókat. Tágabb értelemben véve olyan joggyakorlatot jelentene, amely még egy – sajnálatos – lépést tett afelé, hogy eltávolodjon és elidegenedjen azoktól, akiknek a jogot követniük kellene és tiszteletben kellene tartaniuk.